

Szaúd-Arábia jelenlegi és kőolaj utánra tervezett gazdasága

Szaúd-Arábia a világ petrokémiai piacának egyik legfontosabb szereplője. Egy újságíró arról tudakozódott, hogy milyen tervei vannak az országnak arra az időre, amikorra kiapadnak az olajkutak.

Tárgyszavak: petrokémia; Szaúd-Arábia; vegyipar; interjú; elapadó kőolaj; a jövő tervezése.

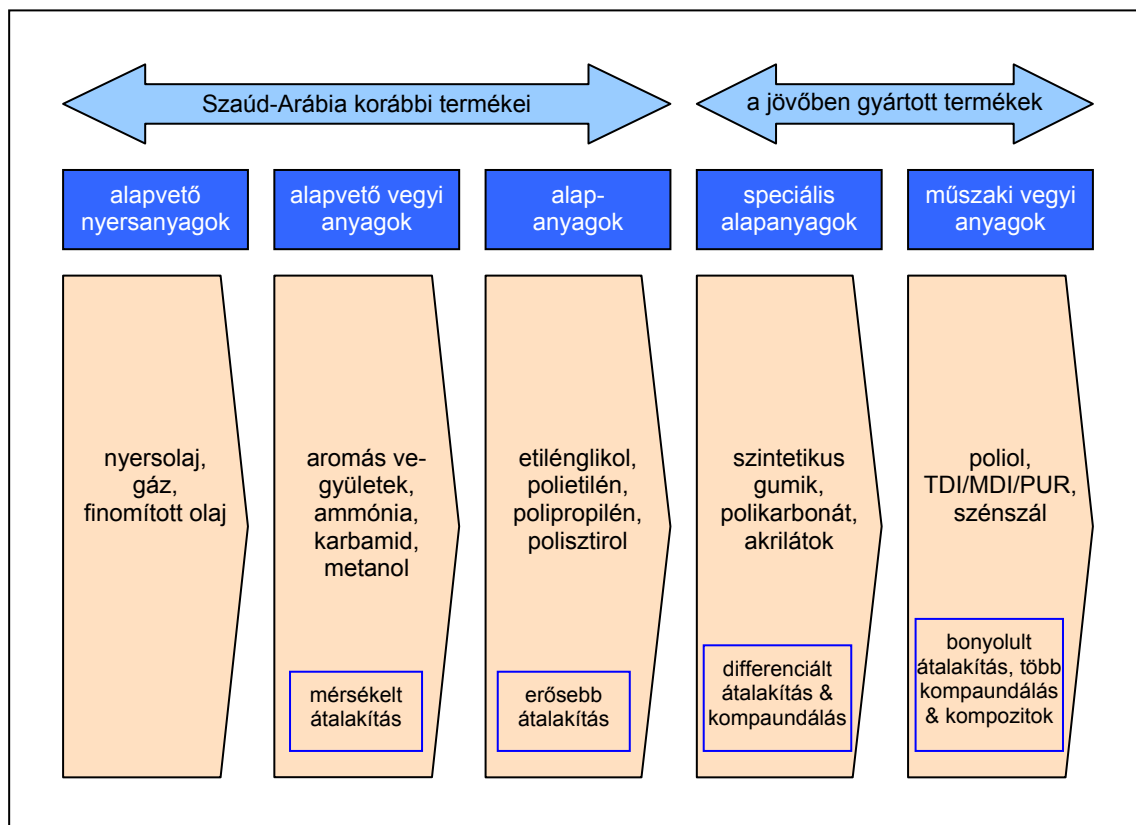
Hatalmas olajtartalékai révén Szaúd-Arábia a világ petrokémiai piacának egyik legfontosabb szereplője. Az ország legnagyobb ipari vállalata, a **Sabir**, a világ 10 legnagyobb vegyipari vállalatának egyike, amit jórészt az alapanyagok biztonságos hátterének köszönhet. Az ország azonban tudatában van annak, hogy ez a háttér adó olaj egyszer el fog fogyni, ezért arra törekszik, hogy speciális termékekkel és különleges vegyi anyagokkal az értékteremtő vállalatok sorában is előbbre lépjen. A *CHE-Manager* című újság riportere (**CHEM**) a Camelot tanácsadó cég (**Camelot Management Consulting, CMC**) és szaúd-arábiai partnere, az **Al-Mazro Consulting (AMC)** cég képviselőit kérdezte a várható tervekről, amelyeket a „Saudi Downstream Initiative” program keretében akarnak megvalósítani.

CHEM: A szaúdi kormány erőteljesen támogatja ezt a programot. Melyek a mozgatórugói ennek a programnak?

CMC: Az „Arab tavasz” piaci kilátásainak becslése keretében a Camelot cég elemezte Szaúd-Arábia gazdasági fejlődését, amely durván négy szakaszra osztható. Az ágazat fejlődésének első szakaszában (1980 és 1984 között) a szaúdi kormányzat stratégiai programot készített a petrokémiai ágazat fejlesztésének jövőjéről, és ebben elsősorban a földgázra támaszkodott. A második szakaszban (1986 és 1998 között) az olajárak erősen emelkedtek, és erősen felfutott az etilényártás. A petrokémiai vállalatok ebben az időben egyre inkább vegyes alapanyagokat használtak fel. Majd az elmúlt közel másfél évtizedben, a fejlesztés harmadik szakaszában (2000 és 2008 között) más országok is követték a szaúdi példát, általánossá vált a kitermelhető etán teljes körű feldolgozása. A földgáz és az ipari benzin (nafta) feldolgozása nyomán, a hozzáadott érték növelése érdekében gyors ütemben fejlesztett petrokémiai ágazat a vegyipar egyik legfontosabb szereplőjévé vált.

Az olaj hasznosításának egyre szétágazóbb, bonyolultabb rendszerének jelenlegi, negyedik szakaszát (2010 és 2020 között) a petrokémiai ágazat és ezen belül hangsú-

lyozottan a feldolgozó ágazat növekedése jellemzi. Különleges vegyi anyagok, műanyaggyártmányok széles választékát állítják elő; fokozzák piacaik hatékonyságát; és mindezek hatására javul az ágazat gazdasági hatékonysága, nő a profit (1. ábra). A fejlesztést az állam erőteljesen támogatja, a következő öt évben 170 Mrd USD befektetését irányozták elő, az Öböl térsége a világ vegyiparának központjává fejlődik.

1. ábra Szaúd-Arábia olaj- és olajfeldolgozó iparának fejlődése

CHEM: *Van Szaúd-Arábiában annyi munkaerő, amellyel megvalósítható ez a bővítés?*

AMC: A fejlesztést gazdasági érdekeken túlmenően demográfiai folyamatok is ösztönzik. Szaúd-Arábiában a foglalkoztatottak száma a 60-as éveket követően 40 év alatt 1,2 milliőről 3,2 millióra nőtt, jelenleg évente átlagosan 3%-kal emelkedik. *Egyre több a képzett munkaerő.* Különösen jelentős az oktatás szerepe, a diákok száma évente átlagosan 7%-kal gyarapodik. A kormány jelentősen támogatja a Humán Fejlesztési Alapot, amely kiváló intézményekben képezi a mérnököket és technikusokat. Az előrejelzések szerint a foglalkoztatottak száma 2020-ig 5 millióra, 2050-ig 7 millióra nő. A királyság az olajtól függés lazítására, a tudásalapú társadalom fejlesztésre törekszik; kiválóan képzett szakemberek számára létesít magas műszaki színvonalú munkahelyeket.

CHEM: *Milyen szerepet játszik az Öböl-menti Petrolkémiai és Kémiai Egyesülés (GPCA, Gulf Petrochemicals & Chemicals Association) a globális vegyiparban?*

CMC: A GPCA az Öböl térségének első ipari egyesülete. Tagjai többek között a **SABIC**, a **Tasnee**, a **Qapco**, az **QVC**, a **Borogue**, a **GPIC**, a **PIC**, és az **Equate**, továbbá a **CMC** és 2006-tól többek között a **BASF** és a **Linde**. A térség GDP-jének az olajvállalatokon kívül megtermelt túlnyomó részét a GPCA vállalatai állítják elő, ezek foglalkoztatják a legtöbb embert, állítják elő a legtöbb nyersanyagot, és alapítják a legtöbb a feldolgozóipari vállalatot.

A Camelot és az Al-Mazro tanácsadó cégek számára legfontosabb esemény a GPCA évenként ismétlődő „Fóruma”, amelyen részt vesz a világ vegyiparának csaknem minden vezetője. A 2011. évi rendezvény legfontosabb megállapítása szerint a világot sújtó válság közepette az Öböl-menti Együttműködési Tanács (**Gulf Cooperation Council; GCC**) országaiban, az Öböl térségében, még mindig nő a gazdaság. A régió vonzó térség a befektetők számára.

CHEM: *Milyen változásokat okoz a GCC fejlődése a világ vegyiparában?*

AMC: A világ vegyiparának szerkezete, szervezete drámai módon változik. Az Öböl országai, vállalatai egymással és a világ más térségeivel szélesítik kapcsolataikat. A **GPCC** egyik tagvállalata, a **Borogue**, a műanyagipar jelentős képviselője például közös vállalkozást szervezett az **Abu Dhaib National Oil Company (ADNOC)** és az osztrák **Borealis** között.

A **Borogue** 2010-ben megháromszorozta és 2 millió tonnára bővítette kapacitását, 2014-ig további 2,5 millió tonnás bővítéssel pedig a világ legnagyobb integrált poliolefingyártója lesz. A vállalat ezen kívül Ázsiában is épít üzemeket, illetve folytat kereskedelmi tevékenységet.

A **Tasnee**, a „Nemzeti Iparosítási Társaság” szintén a sokirányú fejlesztés mellett kötelezte el magát. A részvénytársaságot 1985-ben magánszemélyek alapították, jelenleg sokoldalú tevékenységet folytat; petrolkémiai, vegyipari, műanyagipari, műszaki berendezéseket és fémipari termékeket gyártó vállalatokat alapít, irányít és működtet.

CHEM: *Mennyire nyitott Szaúd-Arábia a 100%-os külföldi befektetésekre? Ismeretes, hogy a Sabic 70%-ának a szaúdi kormány a tulajdonosa, a többi 30% pedig szaúd-arábiai és a GCC-országokbeli magánszemélyek birtokában van.*

AMC: Korábban néhány esetben a külföldi befektetők helyzete kedvezőtlenül alakult, mert tevékenységüket nemzetközi banki forrásokból, kormányaiknak felelős intézmények közbeiktatásával finanszírozták, és nem mindig ismerték fel az Öbölben kínálkozó lehetőségeket. De a szaúdi kormány tudatában van annak, hogy a nyersanyag adta előnyt mind a szaúdi, mind az internacionális vállalatoknak egyaránt biztosítani kell, ha azok speciális vegyipari fejlesztéseket valósítanak meg. A nemzeti támogatás nemzetközi beruházásokban és munkahelyek létesítésében érvényesül, ennek feltétele pedig a nemzetközi és a belföldi ipar egyidejű fejlesztése. A kormányzat ezért a közelmúltban számos versenyképességet javító intézkedést hajtott végre, amelyek határozott intézményi keretek között, hatékony piaci és meggondolt üzleti formában

jutottak kifejezésre. A Világbank versenyképességi rangsorában a Királyság a 17. helyen, a közel-keleti térségben a 2. helyen szerepel; az új befektetések indítása, a létesítmények engedélyeztetése, az alkalmazottak felvétele kedvezőbb, mint az OECD legtöbb országában.

CMC: Az ország nyílt gazdaságát jellemzi, hogy külföldiek 100%-os tulajdonosi részesedéssel alapíthatnak és működtethetnek vállalatokat. A valuták forgalmát, a tőke és profit kivitelét nem korlátozzák. Mindemellett nagy nemzetközi olajvállalatok közös programokat is megvalósítanak, a **Dow Chemical** és a **Saudi Aramco** 20 Mrd USD ráfordítással közösen építi fel világ egyik legnagyobb integrált vegyipari cégét. Ez megerősíti, hogy a legkönnyebben közös vállalkozási formában lehet beruházásokat megvalósítani.

CHEM: Annak tudatában, hogy az olajkészletek fogyóban vannak, a Közel-Keletnek újabb területeket kell találnia, hogy hosszú időre biztosítsa a növekedést. Milyen intézkedéseket tesznek, hogy a térségben a petrokémiai iparon kívül is vonzóvá tegyék a beruházásokat?

ACM: A kormány a saját és a külföldi magánbefektetőket folyamatosan további beruházásokra biztatja, illetve ösztönzi. Már 2001-ben megalapították a kormányzati **Saudi Industrial Property Authority (MONDON)** szervezetet, amelynek felelőssége kiterjed a királyság egész gazdaságának fejlesztésére; felügyeli az ipar tevékenységét és létesítményeit és az ország egyes térségeinek műszaki színvonalát. További fontos feladata fejlesztéseket támogató zónák (fejlesztőközpontok) kialakítása. Eddig petrokémiai, feldolgozóipari, energetikai, környezetvédelmi, élettudományi, biotechnológiai, informatikai, kommunikációs technológiai központokat alakítottak ki. A 20 városiasodott központ területe 280 millió m², az ott foglalkoztatottak száma több mint 300 ezer.

CHEM: Milyen iparágakat fejlesztenek a közeljövőben és hogyan?

CMC: Az ország iparát az olaj hasznosítása határozza meg, ezen belül a feldolgozóipar jelenleg a GDP 12%-át állítja elő. A kormány főképp a vegyipar, a műanyagipar, illetve a további feldolgozás fejlesztését ösztönzi, amit a *Nemzeti Ipari Stratégia* határoz meg, amelynek célja, hogy 2020-ban ezeknek az ágazatoknak teljesítménye a GDP 20%-át érje el.

ACM: Ennek szellemében dolgozták ki a *Nemzeti Ipari Ágazati Programot*, amelynek feladata elsősorban verseny- és exportképes termékek gyártásának ösztönzése a következő öt területen: ásványok és fémek; járművek; műanyagok és csomagolóeszközök; háztartási eszközök; szolárenergia.

Összeállította: Pál Károlyné

Packowski, J.; Al-Mazro, A.: Saudi Arabia: Rise of a global chemical hub = CHEManager, 12. sz. 2011. p. 1., 6.

MŰANYAGOK PIACI HELYZETE

Műanyag alapanyagok ára Európában

A standard műanyagok ára 2011 októbere és decembere között kissé csökkent, 2012 júliusáig mintegy 10%-kal emelkedett. 2012 második negyedévében (*) drasztikusan (a poliolefinék ára több mint 20%-kal) csökkent. A harmadik negyedévben különböző mértékben emelkedett (**); októberben (***) néhány százalékkal mérséklődött. A viszonylag drága polisztirolok ára némileg eltért az általános irányzattól.

1. táblázat

Műanyag alapanyagok ára Európában 2011 októbere és 2012 októbere között

Hónap	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	márc.	ápr.	máj.	jún.	júl.	aug.	szept.	okt.	*	**	***
Műanyag	EUR/tonna												százalék			
PS ütésálló (+)	1695	1680	1660	1765	1890	1900	1875	1890	1850	1765	1885	1820	2003	-5,9	-1,6	10,0
PS, normál	1575	1550	1540	1645	1765	1765	1730	1745	1715	1630	1760	1840	1865	-5,8	7,3	1,4
PE-HD, fűvás	1390	1370	1345	1390	1500	1610	1650	1580	1425	1285	1425	1595	1555	-22,1	11,9	-2,5
PE-LD, fólia	1355	1315	1275	1330	1455	1575	1615	1545	1380	1265	1305	1585	1530	-21,7	14,9	-3,5
PP-Kop., fröccs	1410	1355	1330	1370	1480	1590	1640	1590	1425	1295	1415	1560	1525	-21,0	9,5	-2,2
PP, fröccs	1360	1305	1280	1320	1430	1540	1590	1540	1375	1245	1370	1515	1475	-21,7	10,2	-2,6
PE-LLD, fólia	1260	1215	1180	1230	1350	1470	1495	1435	1280	1255	1410	1475	1440	-16,1	15,2	-2,4
PVC, cső	1195	1165	1140	1155	1230	1295	1345	1340	1280	1205	1270	1345	1340	-10,4	5,1	-0,4

(+) fólia és lemez

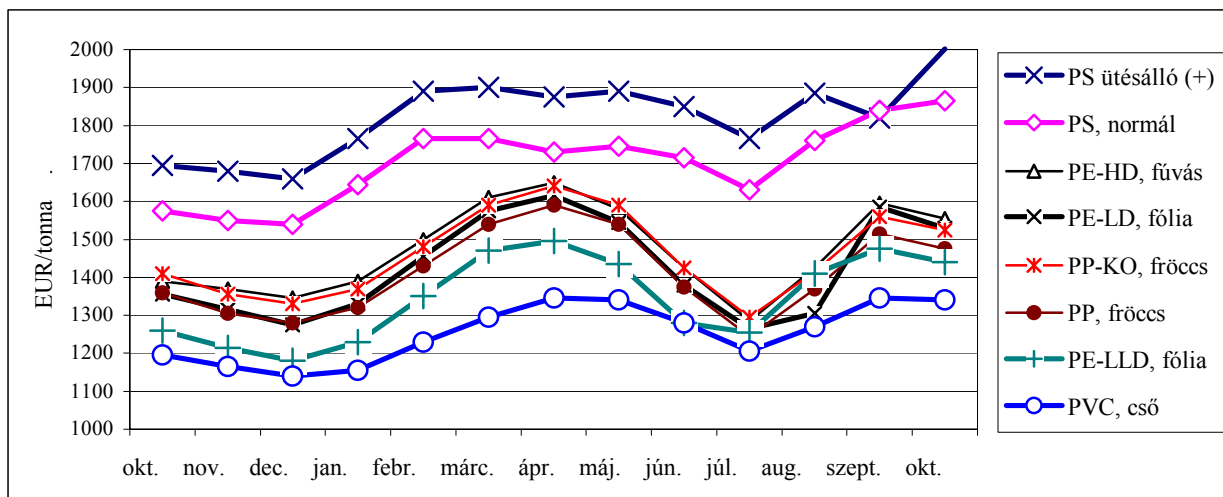
* 2012. július-ápr./ápr., %;

**szept.-július/július, %;

***2012.okt.-szept./szept., %;

A műanyagiparban az év utolsó negyedévében jelentős változások nem várhatók, habár Európában a politikai és a gazdasági helyzet bizonytalan. A problémák megoldása terén jelentős feszültségek alakultak ki, és az azok feloldására felvetett lehetőségek inkább ötletek, mintsem javaslatok. Jellemzi a képet az autóipar helyzete, ahol a gyárakban műszakokat törölnek, rövidített munkaidőt vezetnek be.

www.muanyagipariszemle.hu

(+) fólia és lemez.

1. ábra Műanyagok ára Európában 2011 októbere és 2012 októbere között

A műanyag alapanyagárak alakulását befolyásolja, hogy az olajpiac stabil, a monomerkinálat kiegyensúlyozott, a műanyaggyárak kínálata kielégítő, a műanyag gyártmányok iránt a kereslet lanya. A feldolgozók a raktárkészleteket a jelenlegi szinten tartják. A külkereskedelmi forgalom mind a műanyagok, mind a gyártmányok esetében kiegyensúlyozott. Vagyis a következő hónapokban jelentős elmozdulás az árak tekintetében nem várható.

Összeállította: Dr. Pál Károlyné

Kunststoff-Informationen, 2012. október.